

Turkish Textbooks in Terms of Speaking Methods and Techniques

Fatma Nur DOĞAN¹ & Ahmet Turan SİNAN²

Abstract

The aim of this study is to examine the speaking activities in 6th, 7th and 8th grade Turkish textbooks in terms of speaking methods and techniques. The study was carried out with the document review method in a qualitative approach. Study material 6th grade Turkish textbooks by the Ministry of National Education Publications and Anka Kuşu Publishing House, 7th grade Turkish textbook by Dörtel Publishing, 8th grade Turkish textbooks by Ministry of National Education Publications and Ferman Publishing are textbooks. The data were analyzed with the descriptive analysis method. Speaking activities in the 5 books included in the study were examined in terms of distribution of speaking methods and techniques. As a result of the research, it was determined that guided speaking methods and techniques were used the most at all grade levels and therefore speaking methods and techniques were not distributed evenly in the textbooks. However, among the books prepared for the 6th grade, it was determined that the book of the Ministry of National Education Publications was richer in terms of both the number of speaking activities and speaking methods and techniques than the book of Anka Kuşu. Among the books prepared for the 8th grade, it has been determined that the book by Ferman Publishing is richer in terms of both the number of speaking activities and speaking methods and techniques than the book of the Ministry of National Education Publications. In addition, it was observed that the 8th grade Turkish textbooks were prepared more carefully than other grade levels in terms of the number of speaking activities and the variety of speaking methods and techniques.

Keywords

Speaking

Speaking Activities

Speaking Methods and Techniques

Turkish Textbook

Konuşma Yöntem ve Teknikleri Bakımından Türkçe Ders Kitapları

Özet

Bu çalışmanın amacı 6, 7 ve 8. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki konuşma etkinliklerini konuşma yöntem ve teknikleri açısından incelemektir. Çalışma nitel yaklaşımda doküman incelemesi yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Çalışma materyali Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları'na ve Anka Kuşu Yayınevi'ne ait 6. sınıf Türkçe ders kitapları, Dörtel Yayıncılık'a ait 7. sınıf Türkçe ders kitabı, Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları'na ve Ferman Yayıncılık'a ait 8. sınıf Türkçe ders kitaplarıdır. Veriler betimsel analiz yöntemi ile analiz edilmiştir. Çalışma kapsamında bulunan 5 kitaptaki konuşma etkinlikleri konuşma yöntem ve tekniklerine dağılım bakımından incelenmiştir. Araştırma sonucunda bütün sınıf düzeylerinde en fazla güdümlü konuşma yöntem ve tekniğinin kullanıldığı ve dolayısıyla ders kitaplarında konuşma yöntem ve tekniklerinin dengeli bir biçimde dağıtılmadığı saptanmıştır. Bununla birlikte 6. sınıfta Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları'na ait kitabın Anka Kuşu'na ait kitaba göre hem konuşma etkinliklerinin sayısı hem de konuşma yöntem ve teknikleri bakımından daha zengin olduğu belirlenmiştir. 8. sınıfta ise Ferman Yayıncılık'a ait kitabın Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları'na ait kitaba göre hem konuşma etkinliklerinin sayısı hem de konuşma yöntem ve teknikleri bakımından daha zengin olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca konuşma etkinliği sayısı ile konuşma yöntem ve teknik çeşitliliği bakımından 8. sınıf Türkçe ders kitaplarının diğer sınıf düzeylerine göre daha özenli hazırlandığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler

Konuşma

Konuşma Etkinlikleri

Konuşma Yöntem ve Teknikleri

Türkçe Ders Kitabı

Article Info Makale Bilgisi	Received / Geliş Tarihi	Reviewed / Kabul Tarihi	Published / Yayın Tarihi	Doi Number / Doi Numarası
	1.04.2024	27.05.2024	30.06.2024	10.29228/ijlet.1462832
Reference Kaynakça	Doğan, F. N., & Sinan, A. T. (2024). Konuşma yöntem ve teknikleri bakımından Türkçe ders kitapları. <i>International Journal of Languages' Education and Teaching</i> , 12(2), 38-56.			

¹ Dr., Fırat Üniversitesi, fatmadgn1414@gmail.com, ORCID: 0000-0001-7933-9741

² Dr. Öğr. Üyesi, Fırat Üniversitesi, atsinan@firat.edu.tr, ORCID: 0000-0003-1208-7724

Giriş

İletişim duyguların, düşüncelerin, isteklerin, hayallerin, beklentilerin vs. bir gönderici tarafından bir alıcıya çeşitli kanallar yardımı ile aktarılması sürecidir. İnsanlar ilk çağlardan bu yana varlıklarla ve toplumlarla etkileşimde bulunmayı iletişim kurarak başarmış; düşüncelerini, inançlarını, duygularını hem yaşadıkları çağdaki bireylere hem de gelecek nesillere bu sayede taşıyabilmişlerdir (Sezerer Albayrak, 2020). Bunları sağlayabilmek adına ise sözlü, yazılı ve sözsüz olmak üzere birtakım iletişim yollarına başvurmuşlardır. Ancak tarih boyunca en temel iletişim yolunun sözlü dil yani konuşma olduğu kabul edilmiştir (Temizyürek, 2007). Hatta birçok yetkinliği bünyesinde barındıran iletişim becerileri içerisinde en önemlisi ve en gelişmişinin sözlü anlatım/konuşma olduğu söylenmektedir (Sergeeva vd., 2023). Dolayısıyla iletişim becerileri kapsamında konuşmanın ayrı ve özel bir yeri olduğunu dile getirmek mümkündür.

Konuşma insanın fikir ve görüşlerini ifade etmekte kullandığı en doğal yol (Adhelia & Triastuti, 2023) olarak kabul edildiği için insanı insan yapan en kıymetli niteliklerden de biridir (Aksan, 2000). Başka bir deyişle konuşma, kişinin dili etkili bir biçimde kullanarak düşüncelerini başkalarına aktardığı insana özgü bir yetenektir (Abe vd., 2013). Bu sebeple geçmişten günümüze konuşma üzerine birçok tanım yapılmıştır. Konuşma, üzerinde uzlaşılan işaretlerin ve seslerin karşısındaki zihinde bir mesaja dönüşmesini ve anlam oluşturmasını sağlayan zihinsel ve fiziksel bir eylemdir (Erdem, 2019). Başka bir ifadeyle zihnin söz kalıbına dökerek şekillendirdiği duygu ve düşüncelerin sözlü olarak aktarıldığı yoğun bir süreçtir (Temizyürek, 2007). Ayrıca konuşma, kişinin tecrübesine dayanarak bilişsel bir çabayla oluşturulan mesajın dil aracılığıyla karşısındaki aktarılması (Adalı, 2003); kişinin duygu ve isteklerini başkalarına doğrudan aktardığı, kendi başına kullanabildiği değil başkalarıyla beraber paylaşabildiği bir beceri (Yalçın, 2018) olarak da tanımlanmaktadır. Görüldüğü üzere konuşmanın dilsel, duygusal vb. boyutları olan çok yönlü bilişsel ve sosyal bir eylemi karşıladığı (Dohen vd., 2010); işaretler ve seslerle oluşturulan, zihinsel ve fiziksel süreçlerin birlikte rol oynadığı; duygu ve düşüncelerin başkalarına aktarımını sağlayan ve insanların toplumsallaşmasına hizmet eden karmaşık bir beceri olduğu vurgulanmaktadır.

Günümüzde iletişim araçlarının sayısı büyük oranda artmasına rağmen dildeki iletişim çoğunlukla konuşma ile sağlanmaktadır (Barın, 2018). Kişiler arası iletişimin en gelişmiş ve en vazgeçilmezi olan konuşma günümüzde de kişilerin en çok tercih ettiği iletişim yollarından biridir (Kırbaş & Bulut, 2022). Yani dinlemeden sonra en sık kullanılan temel dil becerisinin konuşma olduğu söylenmektedir (Başaran & Demir, 2020). Dolayısıyla dört temel dil becerisi içerisinde konuşma, iletişim sürecinde sık kullanılması ile dikkat çekmektedir. Konuşmanın diğer dil becerileri içerisinde de ayrı bir yeri vardır. Konuşmanın dil becerileri içindeki önemini belirten en güzel örnek işitemeyen, dil mekanizması oluşmayan, kelime hazinesi ve dil bilgisine sahip olmayan insanların öncelikle dil öğrenmede sonrasında ise diğer bütün beceri alanlarında geri kalmasıdır (Erdem, 2019). Örnekten de anlaşılacağı üzere dil becerilerinin ve bu becerilere ait tüm yeterliklerin gelişmesi önemli ölçüde konuşma becerisindeki başarı ile ilgilidir.

İletişim sürecinde iyi bir dinleyici olmak kadar iyi bir konuşur olmak da önemlidir. İyi bir konuşur önceden planlayamayacağı birçok karmaşık süreç ve becerinin aynı anda üstesinden gelebilir, aynı anda birden fazla kişi ile konuşabilir (Aslan & Yaylı, 2019) ve kendini başarılı bir biçimde ifade edebilir. Fletcher (2014) başarılı bir konuşmanın korkuları kontrol altına alma, konuşma konusunu belirleme, düşünce ve bilgileri toparlama, araç ve gereçleri organize etme, konuşmanın başlangıcını planlama, konuşmanın sonunu planlama, konuşmayı prova etme ve sunum yapma şeklinde sekiz adımı olduğundan söz etmektedir. Bu noktada ortaya iyi bir konuşur olma becerisi de çıkmaktadır.

Özdemir (2021) ise iyi bir konuşmacıda bulunması gereken özellikleri dört başlık altında açıklamaktadır: sorumluluk duygusu, sağlam bir kişilik, düşünsel yetkinlik, konuşma yönteminde ustalık. Eğer bir konuşmacı topluma ve bireylere karşı bir sorumluluk hissetmezse, içten ve dürüst duruşuyla sağlam bir kişiliğe sahip olmazsa, konuşacağı konu alanı hakkında geniş bir bilgi birikimine sahip olmazsa, etkili ve güzel konuşma ilkelerine uygun davranmazsa başarılı bir konuşur olması da mümkün olmayacaktır. Bunların sağlanmasında yani iyi konuşurlar yetiştirilmesinde ise konuşma eğitimine yönelik uygulamalara büyük sorumluluklar düşmektedir.

Çocukların okula başlamadan önce aile ve yakın çevreden öğrendikleri konuşma genellikle yetersiz ve mahallî özellikler taşıdığı için burada okula ve öğretmene düşen görev, çocukları sabırla ve sıkmadan toplumda kullanılan ortak söyleyiş ve konuşma seviyesine getirmektir (Temizyürek vd., 2007). Bu da ancak etkili ve başarılı bir konuşma eğitimi ile mümkündür. Başarılı konuşurlar yetiştirmek ise ancak bireylere doğru, düzenli ve yararlı bir konuşma eğitimi verilmesi ile gerçekleşebilir (Temizyürek vd., 2007). Bu sebeple eğitim ve öğretim programlarının temel hedeflerinden biri de iyi birer konuşmacı yetiştirmeye hizmet etmektir. Bu hedeften hareketle Türkçe dersi öğretim programlarında konuşma becerisi daima önemli bir yere sahip olmuştur. 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın (TDÖP) Özel Amaçlar bölümünde konuşma becerisi kapsamında Türkçeyi, konuşma ve yazma kurallarına uygun olarak bilinçli, doğru ve özenli kullanmalarının sağlanması; duygu ve düşünceleri ile bir konudaki görüşlerini veya tezini sözlü ve yazılı olarak etkili ve anlaşılır biçimde ifade etmelerinin sağlanması şeklinde amaçların olduğu görülmektedir. Bu anlamda programlarda etkili ve başarılı konuşurlar yetiştirmek amacıyla konuşma becerisi üzerinde önemle durulduğu söylenebilir.

Birey ve toplumun çağın ihtiyaçlarına göre istenen hedefler ışığında yönlendirilerek yetiştirilmesi ancak resmî ve örtük eğitim öğretim programları ile mümkündür (Kalaycı & Yıldırım, 2020). Öğretim programlarının hedefe ulaşmasında ise strateji, yöntem ve tekniklerin önemi oldukça fazladır. Çünkü öğrenme öğretme aşamalarında strateji, yöntem ve tekniklerin kullanımı öğretim programlarının hedefe ulaşmasındaki etkililiğini artırmaktadır (Karasu Avcı & Ketenoglu Kayabaşı, 2019). Öğrencinin öğrenmesini ve ilerlemesini kolaylaştırmada yöntem ve teknikler devreye girmektedir (Horvat vd., 2023). Yöntem ve teknik genel olarak öğretmenlerin öğrenme ortamlarında öğrenmeyi sağlamak adına yaptıkları uygulamaları kapsamaktadır (Taşpınar, 2012). Bu nedenle öğretmenlerin etkin öğrenme yaşantısı oluşturup geliştirmeleri ve öğrencide istendik davranışlar oluşturmaları ancak öğretim yöntem ve tekniklerini başarılı olarak kullanmalarıyla gerçekleşebilir (Kayabaşı, 2012). Tüm bunlar dikkate alındığında konuşma becerisi kapsamındaki yöntem ve tekniklerin kullanımının da konuşma konusundaki başarıya hizmet edeceği yadsınamaz bir gerçekliktir.

Konuşma becerisinin geliştirilmesi; belli birtakım kuralları ezberlemeye dayalı bir çalışma ile değil bol bol uygulama yapılması, iyi konuşan konuşmacıların dinlenmesi, yaparak/yaşayarak öğrenme modellerinin merkeze alınması ile mümkündür (Kurudayıoğlu, 2003). Konuşma eğitimi kapsamında geliştirmesi gereken kazanımlar öğretim sürecine aktarılırken kullanılacak yöntem, teknik ve stratejiler de öğretim sürecinin etkililiğini gerçekleştirecek önemli ayaklardan biridir (Türkel, 2019). Bu kapsamda TDÖP'te (2019) konuşma becerisi için "*serbest, güdümlü, kelime ve kavram havuzundan seçerek konuşma, yaratıcı konuşma, hafızada tutma, katılımlı konuşma, empati kurma, tartışma, eleştirel konuşma ve ikna etme*" şeklindeki konuşma yöntem ve tekniklerinin yer aldığı tespit edilmiştir. Öyle ki bireylerin etkili bir konuşma becerisine sahip olabilmeleri için çeşitli konuşma yöntem ve tekniklerinin işe koşulması gerekmektedir. Çünkü farklı konuşma yöntem ve tekniklerinin kullanılması öğrencilerin derse katılımını da olumlu anlamda etkilemektedir (Polat vd., 2020). Bu kapsamda TDÖP (2019) konuşma yöntem ve tekniklerine başvurulmasını önemle vurgulamaktadır.

Araştırmalar öğretmenler ve çocuklar arasında gerçekleşen konuşma etkinliklerinin ve günlük etkileşimlerin çocukların gelişimi açısından çok önemli olduğunu göstermektedir (Broderick vd., 2023). Sınıf içi konuşmaların öğrenme sürecini kolaylaştırdığı, çocukların materyalleri anlamalarını sağladığı, öğretmen ve öğrenciler arasında yakın ilişkiler kurmaya yardımcı olduğu söylenmektedir (Hudiyono vd., 2021). Bu noktada öğretmenler öğrencilere verdikleri dil eğitiminin etkililiği için uyguladıkları yöntemleri; farklı yöntem, teknik ve materyaller kullanmak, sorun varsa konuşma etkinliği öncesinde öğrencilere anahtar kelimeler vermek olarak sınıflandırmaktadırlar. Özellikle konuşma becerisinin oyunlarla kazandırılması, konuşma becerisinin farklı yöntem ve tekniklerle kazandırılması ve konuşmayı geliştirici uygulamalar oluşturulması (Ashirbekovna vd., 2022) öğretmenlerin üzerinde durması gereken temel konulardır.

Bu süreçte Türkçe dersi ve Türkçe öğretmenlerine büyük sorumluluklar düşmektedir. Özellikle Türkçe öğretmenleri, öğrenciyi öğretimde mümkün olduğu kadar aktif kılacak öğretim yöntem ve teknikleri kullanabilmelidir (Ashirbekovna vd., 2022). Bu dil becerisi geliştirilebilen bir beceri alanı olduğu için derslerde öğrenci merkezli etkileşimin olduğu strateji ve yöntemler kullanılmalı (Türkben, 2019), öğrenme ortamlarında öğrencilerin konuşma becerisini geliştirmelerine yardımcı olabilecek farklı yöntem ve tekniklerin kullanılmasına ayrıca özen gösterilmelidir (Gonzalez vd., 2015). Farklı yöntem ve teknik kullanımı ile etkili bir konuşma becerisi kazandırılarak öğrencilerin iletişim becerileri geliştirilecek (Erdoğan vd., 2018) böylece öğrencilerin dili başarılı ve güzel bir şekilde kullanarak iyi bir konuşucu olmaları sağlanacak ve öğrenme kalıcı şekilde gerçekleşecektir (Ghoneim & Elghotmy, 2016). Ancak bu sayede öğrencilerin konuşma becerileri nitelikli bir hâle getirilebilecektir.

Bir dersin işlenişi sırasında hem öğretmenin hem de öğrencinin başvuracağı en temel eğitim öğretim materyali ders kitaplarıdır. Diğer bir ifadeyle ders kitapları, öğrenmenin birincil temel kaynağı (Mardiyana vd., 2023), müfredatın ayrılmaz bir parçası, dersin tüm bilgilerini içerisinde barındıran başat bir eğitim aracıdır (Pavešić & Cankar, 2022). Çünkü ders kitapları, öğrencide öğrenmenin gerçekleşip gerçekleşmediğini ve öğrenmenin amacına ulaşıp ulaşılmadığını belirleyen önemli bir materyaldir (Deringöl & Guseinova, 2022). Bu bağlamda tüm derslerde olduğu gibi Türkçe dersinin de hedeflerine ulaşmasında en büyük rollerden biri Türkçe ders kitaplarına düşmektedir. Zira ders kitapları içerisinde çeşitli örnekler, alıştırmalar, metinler ve öğrenmeyle ilgili diğer etkinlikler, öğrenmeyi kolaylaştıran çalışmalar, dersin içeriğini oluşturan kazanımlar ve bilgiler barındıran kaynaklardır (MEB, 2012). Dolayısıyla Türkçe ders kitapları, ders kitaplarındaki konuşma etkinlikleri ile konuşma etkinliklerinde yer alan konuşma yöntem ve teknikleri iyi ve başarılı konuşurlar yetiştirebilme noktasında büyük görevler üstlenmektedir. Özellikle konuşma etkinliklerinde yer alan konuşma yöntem ve tekniklerinin bireylerin duygu ve düşüncelerini açık ve anlaşılır bir biçimde, rahatlıkla, öz güvenle, aktif bir biçimde ifade edebilmelerine hizmet etmesi beklenmektedir.

Alan yazın incelendiğinde Türkçe ders kitaplarındaki konuşma etkinliklerine yönelik bazı çalışmaların olduğu görülmektedir (Aktaş & Bayram, 2021; Deniz vd., 2019; Doğan & Sinan, 2024; Eyüp & Kansızoğlu, 2020; Fidan, 2019). Ancak özellikle ders kitaplarındaki konuşma etkinliklerinde yer alan konuşma yöntem ve tekniklerinin tespitine yönelik az sayıda çalışma vardır (Çetinkaya, 2020; Kesici, 2021; Polat vd., 2020). Ortaokul Türkçe ders kitaplarının tamamını konuşma yöntem ve teknikleri bakımından değerlendiren herhangi bir çalışmaya ise rastlanmamıştır. Tüm bu bilgiler ışığında bu çalışmada 2023-2024 eğitim öğretim yılı içerisinde ortaokullarda 6, 7 ve 8. sınıf düzeylerinde Türkçe ders kitabı olarak okutulan kitaplardaki konuşma etkinliklerinin konuşma yöntem ve teknikleri açısından incelenmesi amaçlanmıştır. 2023-2024 eğitim öğretim yılında okutulan 5. sınıf Türkçe ders kitabındaki konuşma yöntem ve teknikleri başka bir çalışmada incelendiği için (Doğan & Sinan, 2024) veri tekrarına düşmemek adına 5. sınıf Türkçe ders kitabı araştırmanın kapsamı dışında tutulmuştur.

Alan yazında konuşma yöntem ve teknikleri bakımından Türkçe ders kitaplarını bütüncül olarak inceleyen herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Dolayısıyla ders kitaplarındaki konuşma etkinliklerinin incelenmesinin değerli olduğu düşünülmektedir. Ayrıca 2023-2024 eğitim öğretim yılında okutulan ortaokul Türkçe ders kitaplarının tamamının konuşma yöntem ve teknikleri bakımından incelenmesinin hem yayınevleri hem de sınıf düzeyleri açısından karşılaştırma yapmayı kolaylaştıracağı öngörülmektedir. Bununla birlikte Türkçe ders kitaplarındaki konuşma yöntem ve tekniklerinin görünümünün nasıl olduğunun bilinmesinin ders kitabı hazırlığındaki tüm paydaşların tutum ve davranışlarını şekillendirmede etkili olacağı, öğrencilerin konuşma başarılarını arttırmak adına ders kitabı yazarlarının konuşma etkinliklerindeki yöntem ve tekniklere önem göstermeleri için böyle bir çalışmaya ihtiyaç olduğu düşünülmektedir.

Bu çalışma ile 6, 7 ve 8. sınıf Türkçe ders kitabındaki konuşma etkinliklerini incelemek amaçlanmıştır. Bu kapsamda aşağıdaki alt amaçlar oluşturulmuştur:

1. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları (MEB) 6. sınıf Türkçe ders kitabındaki konuşma etkinliklerinde yer alan konuşma yöntem ve tekniklerinin dağılımı nasıldır?
2. Anka Kuşu Yayınevi 6. sınıf Türkçe ders kitabındaki konuşma etkinliklerinde yer alan konuşma yöntem ve tekniklerinin dağılımı nasıldır?
3. Dörtel Yayıncılık 7. sınıf Türkçe ders kitabındaki konuşma etkinliklerinde yer alan konuşma yöntem ve tekniklerinin dağılımı nasıldır?
4. MEB Yayınları 8. sınıf Türkçe ders kitabındaki konuşma etkinliklerinde yer alan konuşma yöntem ve tekniklerinin dağılımı nasıldır?
5. Ferman Yayıncılık 8. sınıf Türkçe ders kitabındaki konuşma etkinliklerinde yer alan konuşma yöntem ve tekniklerinin dağılımı nasıldır?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Çalışma nitel araştırma yaklaşımlarından doküman incelemesi yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Nitel sözcüğü belli ortak özelliklerin paylaşılması ile ortaya çıkan yaklaşımları vurgulamaktadır (Büyüköztürk vd., 2018). Nitel araştırmaların amacı araştırılan olgu hakkında daha fazla bilgiye sahip olmak ve var olan bilgiyi yaymaktır (Merriam, 2018). Doküman incelemesi ise araştırılması amaçlanan olgu veya olgular hakkında bilgileri içeren yazılı veya görsellerin bir araya getirilerek incelenmesidir (Sönmez & Alacapınar, 2018). Bu inceleme örgütsel, klinik veya program kayıtlarının tam metinlerinin veya bunlardan yapılan alıntılarının, muhtıralarının, resmî yazıların, raporların, kişisel günlüklerin vb. analizini kapsamaktadır (Patton, 2014). Bu kapsamda 6, 7 ve 8. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan konuşma etkinlikleri konuşma yöntem ve teknikleri bakımından doküman incelemesi yöntemi ile incelenmiştir.

Çalışma Materyali

Çalışmada 2023-2024 eğitim öğretim yılında Türkçe dersi kapsamında ortaokullarda okutulan 6, 7 ve 8. sınıf Türkçe ders kitapları incelenmiştir. İncelenen kitaplara yönelik bilgilere aşağıda yer verilmiştir:

Tablo 1. Çalışma materyallerine yönelik genel bilgiler

Kitap Adı	Yazar/Yazarlar	Editör	Yayınevi
Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu Türkçe 6 Ders Kitabı	Nihal ERTÜRK Seray KELEŞ Damla KÜLÜNK	Nihal ERTÜRK	MEB
Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu Türkçe 6 Ders Kitabı	Deniz YAVUZ Gökmen	-	ANKA KUŞU
Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu Türkçe 7 Ders Kitabı	Nihat ERDAL	-	DÖRTEL
Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu Türkçe 8 Ders Kitabı	Hilal ESELİOĞLU Sıdıka SET Ayşe YÜCEL	Ayşe YÜCEL	MEB
Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu Türkçe 8. Sınıf Ders Kitabı	Selahattin SAYGI	Ayşe KILICARSLAN	FERMAN

Verilerin Toplanması

Verilerin toplanması aşamasında ilk olarak araştırma kapsamındaki 6, 7 ve 8. sınıf Türkçe ders kitapları Eğitim Bilişim Ağı (EBA) üzerinden indirilmiştir. İncelemeler sonucunda 6. sınıfa yönelik MEB ve Anka Kuşu Yayınevi tarafından hazırlanan 2 adet Türkçe ders kitabı olduğu, 7. sınıfa yönelik Dörtel Yayıncılık tarafından hazırlanan 1 adet Türkçe dersi kitabı olduğu, 8. sınıf düzeyine yönelik ise MEB ve Ferman Yayıncılık tarafından hazırlanan 2 adet Türkçe ders kitabı olduğu görülmüştür. Dolayısıyla bütün kitaplar yayınevi ayırmaksızın çalışmaya dahil edilmiştir. Sonrasında kitaplarda yer alan temalar, metinler ve konuşmaya yönelik etkinlikler tespit edilmiştir. Daha sonra tespit edilen konuşma etkinlikleri araştırmanın amacına uygun olarak konuşma yöntem ve teknikleri bakımından incelenmiş ve sınıflandırılmıştır. Yapılan incelemeler sonucunda elde edilen veriler frekans ve yüzdeleri içeren tablolar şeklinde sunulmuştur.

Verilerin Analizi

Toplanan veriler toplandıkları şekliyle çoğu zaman fazla bir şey anlatmazlar. Bu sebeple bu ham verilerin belli tekniklerle işlenerek çözümlenmesi ve yorumlanması gerekir (Karasar, 2015). Çalışmada veriler betimsel analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Betimsel analiz ile elde edilen veriler önceden belirlenen temalara göre sistematik ve açık bir biçimde betimlenir, özetlenir, yorumlanır, neden-sonuç ilişkileri incelenir ve birtakım sonuçlara ulaşılır. Betimsel analizde amaç, elde edilen bulguları düzenlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde okuyucuya sunmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Bu doğrultuda çalışma kapsamında yer alan ders kitaplarındaki konuşma etkinlikleri konuşma yöntem ve teknikleri olan güdümlü konuşma, yaratıcı konuşma, eleştirel konuşma, tartışma, kendini karşıdakinin yerine koyarak konuşma, serbest konuşma, katılımlı konuşma ikna edici konuşma, hafızada tutma tekniği, kelime ve kavram havuzundan seçerek konuşma bakımından analiz edilmiştir. Güvenirliği sağlamak için veriler $Güvenirlik = \frac{Toplam Görüş Birliği}{Toplam Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı} \times 100$ şeklindeki formül kullanılarak incelenmiştir. Dolayısıyla "kodlayıcı güvenirliği" kapsamında veriler araştırmacı tarafından 4 hafta ara ile iki defa kodlanmıştır. Nitel çalışmalarda güvenirliğin sağlanması için kodlayıcılar arasındaki uyumun %90 ve üzeri olması gerekmektedir (Miles ve Huberman, 2016). Uygulama sonucunda $(140/145 \times 100)$ %97 güvenirlilik katsayısına ulaşılmıştır. Elde edilen veriler gruplandırılmış, frekans ve yüzdeleri tespit edilmiş, bulgular tablo hâline getirilmiş ve her tablo altında açıklamalara yer verilmiştir.

Etik Kurul İzni

Bu çalışma, etik kurul izni gerektiren bir çalışma değildir.

Bulgular

İlk olarak 6. sınıf Türkçe ders kitabındaki konuşma yöntem ve tekniklerinin dağılımları incelenmiştir. Elde edilen sonuçlar aşağıdaki tabloda yer almaktadır:

Tablo 2. MEB 6. sınıf Türkçe ders kitabındaki konuşma etkinliklerinin yöntem ve tekniklere göre dağılımı

Yöntem ve Teknik	f	%
1. Güdümlü Konuşma	9	34.62
2. Kendisini Karşısındakinin Yerine Koyarak Konuşma	2	7.70
3. Kelime ve Kavram Havuzundan Seçerek Konuşma	2	7.70
4. İkna Etme	1	3.85
5. Tartışma	1	3.85
6. Hafızada Tutma Tekniği	1	3.85
7. Serbest Konuşma	-	-
8. Yaratıcı Konuşma	-	-
9. Eleştirel Konuşma	-	-
10. Katılımlı Konuşma	-	-
11. Yöntem ve Teknik Dışında Kalanlar	10	38.46
TOPLAM	26	100.0

Tablo 2 incelendiğinde MEB Yayınları'na ait 6. sınıf Türkçe ders kitabında toplam 26 konuşma etkinliği olduğu belirlenmiştir. Bu etkinliklerde güdümlü konuşma (f=6), kendisini karşıdakinin yerine koyarak konuşma (f=2), kelime ve kavram havuzundan seçerek konuşma (f=2), ikna etme (f=1), tartışma (f=1), hafızada tutma tekniği (f=1) yöntem ve tekniklerine yer verildiği saptanmıştır. Sunum yapma, canlandırma yapma gibi bazı konuşmaya yönelik etkinliklerin ise yöntem ve tekniklerin dışında kaldığı (f=10) tespit edilmiştir. Serbest konuşma, yaratıcı konuşma, eleştirel konuşma, katılımlı konuşma yöntem ve tekniklerine ise kitapta yer verilmediği görülmüştür.

İkinci alt amaç doğrultusunda Anka Kuşu Yayınevi'ne ait 6. sınıf Türkçe ders kitabındaki konuşma etkinliklerinin konuşma yöntem ve teknikler bakımından nasıl bir görünüm sergilediği incelenmiştir. Elde edilen sonuçlar aşağıdaki tabloda yer almaktadır:

Tablo 3. Anka Kuşu Yayınevi 6. sınıf Türkçe ders kitabındaki konuşma etkinliklerinin yöntem ve tekniklere göre dağılımı

Yöntem ve Teknik	f	%
1. Güdümlü Konuşma	6	31.58
2. Tartışma	4	21.05
3. Kendisini Karşısındakinin Yerine Kovarak Konuşma	2	10.53
4. Yaratıcı Konuşma	1	11.11
5. İkna Etme	-	-
6. Hafızada Tutma Tekniği	-	-
7. Serbest Konuşma	-	-
8. Kelime ve Kavram Havuzundan Seçerek Konuşma	-	-
9. Eleştirel Konuşma	-	-
10. Katılımlı Konuşma	-	-
11. Yöntem ve Teknik Dışında Kalanlar	6	31.58
TOPLAM	19	100.0

Tablo 3 incelendiğinde Anka Kuşu Yayınevi'ne ait 6. sınıf Türkçe ders kitabında toplam 19 konuşma etkinliği olduğu tespit edilmiştir. Bu etkinliklerde sırasıyla güdümlü konuşma (f=6), tartışma (f=4), kendisini karşıdakinin yerine koyarak konuşma (f=2), yaratıcı konuşma (f=1) yöntem ve tekniklerinin kullanıldığı belirlenmiştir. Sunum yapma, canlandırma gibi konuşmaya yönelik etkinliklerin ise yöntem ve teknikler dışında kaldığı (f=6) tespit edilmiştir. Serbest konuşma, eleştirel konuşma, katılımlı konuşma, kelime ve kavram havuzundan seçerek konuşma, ikna etme, hafızada tutma yöntem ve tekniklerine kitapta yer verilmediği görülmüştür.

Üçüncü alt amaç doğrultusunda Dörtel Yayıncılık'a ait 7. sınıf Türkçe ders kitabındaki konuşma etkinliklerinin konuşma yöntem ve teknikler bakımından nasıl bir görünüm sergilediği incelenmiştir. Elde edilen sonuçları aşağıdaki tabloda yer almaktadır:

Tablo 4. Dörtel Yayıncılık 7. sınıf Türkçe ders kitabındaki konuşma etkinliklerinin yöntem ve tekniklere göre dağılımı

Yöntem ve Teknik	f	%
1. Güdümlü Konuşma	7	26.92
2. Tartışma	3	11.54
3. Eleştirel Konuşma	3	11.54
4. Yaratıcı Konuşma	2	7.69
5. Katılımlı Konuşma	2	7.69
6. Kendisini Karşısındakinin Yerine Kovarak Konuşma	1	3.85
7. Serbest Konuşma	-	-
8. Kelime ve Kavram Havuzundan Seçerek Konuşma	-	-
9. İkna Etme	-	-
10. Hafızada Tutma Tekniği	-	-
11. Yöntem ve Teknik Dışında Kalanlar	8	30.77
TOPLAM	26	100.0

Tablo 4 incelendiğinde Dörtel Yayıncılık'a ait 7. sınıf Türkçe ders kitabında toplam 26 konuşma etkinliği olduğu belirlenmiştir. Bu etkinliklerde güdümlü konuşma (f=7), tartışma (f=3), eleştirel konuşma (f=3), yaratıcı konuşma (f=2), katılımlı konuşma (f=2), kendisini karşıdakinin yerine koyarak konuşma (f=1) yöntem ve tekniklerine yer verildiği saptanmıştır. Sunum yapma, canlandırma yapma gibi bazı konuşmaya yönelik etkinliklerin ise yöntem ve tekniklerin dışında kaldığı (f=8) tespit edilmiştir. Hafızada tutma tekniği, serbest konuşma, kelime ve kavram havuzundan seçerek konuşma, ikna etme yöntem ve tekniklerine kitapta yer verilmediği görülmüştür.

Dördüncü alt amaç doğrultusunda MEB Yayınları'na ait 8. sınıf Türkçe ders kitabındaki konuşma etkinliklerinin konuşma yöntem ve teknikler bakımından nasıl bir görünüm sergilediği incelenmiştir. Elde edilen sonuçları aşağıdaki tabloda yer almaktadır:

Tablo 5. MEB 8. sınıf Türkçe ders kitabındaki konuşma etkinliklerinin yöntem ve tekniklere göre dağılımı

Yöntem ve Teknik	f	%
1. Güdümlü Konuşma	16	48.48
2. Tartışma	3	9.09
3. Kendisini Karşısındakinin Yerine Kovarak Konuşma	3	9.09
4. İkna Edici Konuşma	1	3.03
5. Kelime ve Kavram Havuzundan Seçerek Konuşma	-	
6. Serbest Konuşma	-	
7. Eleştirel Konuşma	-	
8. Yaratıcı Konuşma	-	
9. Katılımlı Konuşma	-	
10. Hafızada Tutma Tekniği	-	
11. Yöntem ve Teknik Dışında Kalanlar	10	30.30
TOPLAM	33	100.0

Tablo 5 incelendiğinde MEB Yayınları'na ait 8. sınıf Türkçe ders kitabında toplam 33 konuşma etkinliği olduğu görülmektedir. Kitaptaki etkinliklerde ise güdümlü konuşma (f=16), tartışma (f=3), kendisini karşıdakinin yerine koyarak konuşma (f=3), ikna etme (f=1) yöntem ve tekniklerine yer verildiği belirlenmiştir. Münazara yapma, canlandırma yapma, hikâye veya anı anlatma gibi bazı konuşmaya yönelik etkinliklerinin ise yöntem ve tekniklerin dışında kaldığı (f=10) görülmüştür. Bunlar haricinde katılımlı konuşma, hafızada tutma tekniği, serbest konuşma, kelime ve kavram havuzundan seçerek konuşma, yaratıcı konuşma, eleştirel konuşma yöntem ve tekniklerine kitapta yer verilmediği saptanmıştır.

Beşinci alt amaç doğrultusunda Ferman Yayıncılık'a ait 8. sınıf Türkçe ders kitabındaki konuşma etkinliklerinin konuşma yöntem ve teknikleri bakımından nasıl bir görünüm sergilediği incelenmiştir. Aşağıdaki tabloda sonuçlar verilmiştir:

Tablo 6. Ferman Yayıncılık 8. sınıf Türkçe ders kitabındaki konuşma etkinliklerinin yöntem ve tekniklere göre dağılımı

Yöntem ve Teknik	f	%
1. Güdümlü Konuşma	15	41.67
2. Tartışma	4	11.11
3. Yaratıcı Konuşma	4	11.11
4. İkna Edici Konuşma	3	8.33
5. Eleştirel Konuşma	3	8.33
6. Kendini Karşıdakinin Yerine Koyarak Konuşma	3	8.33
7. Serbest Konuşma	-	-
8. Kelime ve Kavram Havuzundan Seçerek Konuşma	-	-
9. Katılımlı Konuşma	-	-
10. Hafızada Tutma Tekniği	-	-
11. Yöntem ve Teknik Dışında Kalanlar	4	11.11
TOPLAM	36	100.0

Tablo 6 incelendiğinde Ferman Yayıncılık'a ait 8. sınıf Türkçe ders kitabında toplamda 36 konuşma etkinliği olduğu görülmektedir. Bu konuşma etkinliklerinde yer verilen konuşma yöntem ve tekniklerinin ise güdümlü konuşma (f=15), tartışma (f=4), yaratıcı konuşma (f=4), eleştirel konuşma (f=3), ikna edici konuşma (f=3), kendisini karşıdakinin yerine koyarak konuşma (f=3) etrafında şekillendiği tespit edilmiştir. Canlandırma yapma gibi bazı konuşma etkinliklerinin ise bu yöntem ve tekniklerin dışında kaldığı (f=4) belirlenmiştir. Bunlar haricindeki katılımlı konuşma, hafızada tutma tekniği, serbest konuşma, kelime ve kavram havuzundan seçerek konuşma yöntem ve tekniklerine ise kitapta yer verilmediği belirlenmiştir.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Bu çalışma ile 6, 7 ve 8. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki konuşma etkinliklerinde yer alan konuşma yöntem ve tekniklerini incelemek amaçlanmıştır. Bu doğrultuda farklı yayınevleri tarafından hazırlanmış olan toplam 5 Türkçe ders kitabı konuşma etkinliklerinde kullanılan konuşma yöntem ve tekniklerine göre incelenmiş ve birtakım sonuçlara ulaşılmıştır.

Çalışma kapsamında ilk olarak 6. sınıf Türkçe kitaplarındaki konuşma etkinliklerinde yer alan konuşma yöntem ve teknikleri tespit edilmeye çalışılmıştır. MEB tarafından hazırlanan kitapta en fazla güdümlü konuşma yöntem ve tekniğinin kullanıldığı görülmüştür. Kitapta bulunan 26 konuşma etkinliğinin 9'u güdümlü konuşmaya aittir. Bunların da daha çok "görselden hareketle konuşma, metinden hareketle konuşma" gibi yönergelerle oluşturulduğu belirlenmiştir. Ardından kendini karşıdakinin yerine koyarak konuşma (f=2), kelime ve kavram havuzundan seçerek konuşma (f=2), ikna etme (f=1), tartışma (f=1), hafızada tutma (f=1) yöntem ve tekniklerinin kullanıldığı görülmüştür. Serbest konuşma, yaratıcı konuşma, eleştirel konuşma, katılımlı konuşma gibi yöntem ve tekniklere ise bu kitapta rastlanmamıştır. Bunun yanında konuşma yöntem ve tekniklerinin kullanılmadığı 10 tane konuşma etkinliği olduğu tespit edilmiştir. Bu etkinliklerde öğrencilerden canlandırma yapmaları, sunum hazırlamaları istenmiştir.

Çalışma kapsamında ikinci olarak Anka Kuşu Yayınevi'ne ait 6. sınıf Türkçe ders kitabı konuşma yöntem ve teknikleri bakımından incelenmiştir. Bu kitapta bulunan 19 konuşma etkinliğinde en fazla "görselden hareketle konuşma, metinden hareketle konuşma" şeklinde güdümlü konuşma yöntem

teknığının kullanıldığı görülmüştür. Ardından sırasıyla tartışma (f=4), kendini karşıdakinin yerine koyarak konuşmaya (f=2), yaratıcı konuşma (f=1) yöntem ve tekniklerinin kullanıldığı görülmüştür. Serbest konuşma, eleştirel konuşma, ikna etme, hafızada tutma gibi yöntem ve tekniklere ise rastlanmamıştır. Bununla birlikte canlandırma, sunum yapma (f=6) gibi yöntem ve teknik dışı konuşma etkinliklerinin olduğu görülmüştür. Kitaptaki konuşma etkinliklerinin hem sayı olarak azlığı hem de çeşitlilik bakımından sınırlılığı dikkat çekicidir. MEB'e ait kitapta daha fazla konuşma etkinliği ile konuşma yöntem ve tekniği kullanımı olduğu saptanmıştır. Dolayısıyla MEB'e ait kitapta yöntem ve teknik kullanımına daha çok özen gösterildiği, öğrencilerin farklı konuşma yöntem ve teknikleri ile karşılaştırılmasına daha çok önem verildiği söylenebilir. Ancak iki kitapta da konuşma yöntem ve tekniklerinden bazılarında hiç değinilmediği, genel olarak aynı yöntem ve tekniklerin kullanıldığı söylenebilir. Konuşma yöntem ve tekniklerinin çeşitliliğinin sağlanması ile öğrencilerin konuşma başarılarının arttırılacağı düşünülmektedir. Genel olarak araştırmanın literatürdeki diğer çalışmalar tarafından desteklendiği görülmektedir.

Polat vd., (2020) tarafından 6. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki konuşma yöntem ve tekniklerinin incelendiği bir çalışmada da farklı yayınevine ait iki ders kitabı incelenmiştir. Araştırma sonucunda kitaplarda ağırlıklı olarak güdümlü konuşmanın kullanıldığı tespit edilmiştir. Hemen ardından kelime ve kavram havuzundan seçerek konuşma, yaratıcı konuşma ve serbest konuşma yöntem ve tekniklerine yer verildiği tespit edilmiş; eleştirel konuşma, katılımlı konuşma ve tartışma yöntem tekniklerine ise yer verilmediği belirlenmiştir. Çetinkaya (2020) tarafından yürütülen bir çalışmada da yine 6. sınıf Türkçe ders kitabı konuşma yöntem ve teknikleri bakımından incelenmiştir. İnceleme sonucunda konuşma yöntem ve tekniklerinin Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın hedeflediği çeşitlilik düzeyinde olmadığı görülmüştür. Kitap genelinde belli başlı yöntem ve teknikler üzerine odaklanıldığı, bazı konuşma yöntem ve tekniklerine ise hiç yer verilmediği tespit edilmiştir. Bu veriler de 6. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan konuşma yöntem ve tekniklerinin kitap genelinde dengeli bir dağılım göstermediği şeklinde yorumlanmıştır.

Yine Eyüp ve Kansızoğlu (2021) tarafından yapılan bir çalışmada 6. sınıf Türkçe ders kitapları karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. MEB ve EKOYAY'a ait kitaplar konuşma yöntem ve teknikleri açısından incelendiğinde etkinliklerin önemli bir kısmının güdümlü konuşmaya yönelik hazırlandığı belirlenmiştir. Bununla birlikte, EKOYAY kitabındaki etkinliklerin çeşitlilik açısından daha zengin olduğu tespit edilmiştir. Marangoz (2014) tarafından ilköğretim Türkçe ders kitaplarındaki yönelik yapılan bir çalışmada da benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Kitaplarda birçok konuşma yöntem ve tekniğinin yer almadığı tespit edilmiştir. Dolayısıyla konuşma becerisinin geliştirilmesi bakımından ders kitaplarının yetersiz olduğu söylenmiştir.

Çalışma kapsamında üçüncü olarak 7. sınıf Türkçe kitabındaki konuşma etkinliklerinde yer alan konuşma yöntem ve teknikleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Dörtel Yayıncılık tarafından hazırlanan kitapta en çok güdümlü konuşmaya yer verildiği tespit edilmiştir. Kitapta 26 konuşma etkinliği bulunmaktadır. Bunların da 7 tanesinin daha çok "görselden hareketle konuşma, metinden hareketle konuşma" gibi yönergelerle güdümlü konuşma çerçevesinde şekillendiği belirlenmiştir. Ardından tartışma (f=3), eleştirel konuşma (f=3), yaratıcı konuşma (f=2), katılımlı konuşma (f=2), kendini karşıdakinin yerine koyarak konuşmaya (f=1) yönelik etkinliklerin varlığı tespit edilmiştir. Kelime ve kavram havuzundan seçerek konuşma, serbest konuşma, ikna etme, hafızada tutma tekniği gibi yöntem ve tekniklere ise bu kitapta rastlanmamıştır. Bunun yanında konuşma yöntem ve tekniklerinin kullanılmadığı 8 tane konuşma etkinliği olduğu tespit edilmiştir. Bu etkinliklerde öğrencilerden canlandırma yapımları, sunum hazırlamaları istenmiştir. Bu veriler de 7. sınıf Türkçe ders kitabında

yer alan konuşma yöntem ve tekniklerinin sınırlı olduğunu, benzer konuşma etkinliklerine sıklıkla yer verildiğini göstermektedir.

Fidan (2019) tarafından yapılan bir çalışmada 7. sınıf Türkçe ders kitabının konuşma etkinlikleri bakımından incelendiği tespit edilmiştir. Bu çalışma ile kitaptaki konuşma yöntem ve tekniklerine de değinilmiş, en fazla kullanılan yöntem ve tekniğin güdümlü konuşma olduğu belirlenmiştir. Bunun da daha çok yapılan ödevin sunulması, belirli bir konu hakkındaki duygu ve düşüncelerin ifade edilmesi şeklinde uygulandığı görülmüştür. Kitapta güdümlü konuşma dışında tartışma, katılımlı konuşma, eleştirel konuşma, hafızada tutma, kelime ve kavram havuzundan seçerek konuşma gibi yöntem ve tekniklere de yer verildiği belirlenmiştir. Dolayısıyla etkinliklerde çeşitliliğin sağlandığı ve öğrencilerin konuşma başarılarını arttıracak uygulamalara yer verildiği ifade edilmiştir.

Çalışma kapsamında dördüncü olarak MEB'e ait 8. sınıf Türkçe ders kitabındaki konuşma etkinliklerinde yer alan konuşma yöntem ve teknikleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu doğrultuda hangi konuşma yöntem ve tekniklerinin kullanıldığına bakıldığında en fazla güdümlü konuşmanın kullanıldığı belirlenmiştir. Bu kitapta 33 konuşma etkinliğinin 16 tanesinde güdümlü konuşmaya yönelik uygulamaların olduğu görülmüştür. Bunların da daha çok "araştırmalardan hareketle konuşma, görselden hareketle konuşma, metinden hareketle konuşma" gibi benzer etkinlik türleri etrafında şekillendirildiği belirlenmiştir. Ardından tartışma (f=3), kendini karşıdakinin yerine koyarak konuşma (f=3), ikna edici konuşmaya (f=1) yönelik etkinliklerin varlığı tespit edilmiştir. Kelime ve kavram havuzundan seçerek konuşma, serbest konuşma, eleştirel konuşma, yaratıcı konuşma, katılımlı konuşma, hafızada tutma tekniği gibi yöntem ve tekniklere ise MEB Yayınları'na ait kitapta rastlanmamıştır. Dolayısıyla bu kitaptaki konuşma yöntem ve tekniklerinin genelde aynı çizgide olduğu, çeşitliliğin sağlanamadığı, öğrencilerin çoğunlukla aynı tarz konuşma yöntem ve tekniklerine maruz kaldığı söylenebilir. Bir diğer sonuç ise MEB'e ait kitapta konuşma yöntem ve tekniklerinin kullanılmadığı 10 tane konuşma etkinliği olduğudur. Bu etkinliklerde öğrencilerden fabl, anı, hikâye anlatmaları, canlandırma yapımları, münazara düzenlemeleri istenmiştir.

Çalışma kapsamında beşinci olarak Ferman Yayıncılık'a ait 8. sınıf Türkçe ders kitabı konuşma yöntem ve teknikleri açısından incelenmiştir. Bu kitapta da öne çıkan yöntem ve tekniğin güdümlü konuşma olduğu belirlenmiştir. 15 tane güdümlü konuşmaya yönelik etkinlik ile birlikte tartışma (f=4), yaratıcı konuşma (f=4), ikna edici konuşma (f=3), eleştirel konuşma (f=3) ve kendini karşıdakinin yerine koyarak konuşmaya (f=3) yönelik etkinliğin olduğu saptanmıştır. Güdümlü konuşmaya yönelik etkinliklerin yine "araştırmalardan hareketle konuşma, görselden hareketle konuşma, metinden hareketle konuşma" gibi benzer etkinlik türleri etrafında şekillendiği belirlenmiştir. Serbest konuşma, kelime ve kavram havuzundan seçerek konuşma, katılımlı konuşma, hafızada tutma tekniği gibi konuşma yöntem ve tekniklerine ise kitapta rastlanmamıştır. Ancak MEB Yayınları ile karşılaştırıldığında konuşma yöntem ve tekniklerinin bu kitapta daha çeşitli olduğu görülmektedir. Bunların dışında canlandırma gibi yöntem ve teknik dışında kalan 4 tane etkinliğin olduğu da tespit edilmiştir.

Genel olarak bakıldığında Ferman Yayıncılık'a ait kitapta konuşma yöntem ve tekniği bakımından daha fazla çeşitlilik olduğu görülmektedir. MEB Yayınları'na ait kitapta ise bu çeşitlilik çok azdır. Dolayısıyla Ferman Yayıncılık'a ait kitapta yöntem ve teknik kullanımına daha çok özen gösterildiği, öğrencilerin farklı yöntem ve tekniklerle karşılaştırılmasına daha fazla önem verildiği söylenebilir. Ancak her iki kitapta da bazı konuşma yöntem ve tekniklerine hiç değinilmediği görülmüştür. Konuşma etkinliklerini daha ilgi çekici hâle getirmek için Program'da belirtilen farklı konuşma yöntem ve tekniklerine ders kitaplarında değinmenin yararlı olacağı düşünülmektedir.

Serin ve Arslan (2023) inceledikleri ders kitaplarında sadece altı farklı yöntemin kullanıldığını ve çoğunlukla tek bir yöntem üzerine odaklanıldığı için kitapların bu açıdan zayıf olduklarını söylemişlerdir. Ayaz ve Yenen Avcı (2017) tarafından yapılan bir çalışmada ise Türkçe öğretmen kılavuzları incelenmiştir. İnceleme sonucunda bazı yöntem ve tekniklerin çoğunlukla kullanıldığı bazılarına ise hiç yer verilmediği tespit edilmiştir. Örneğin ikna etme, kendisini karşısındakinin yerine koyarak konuşma, serbest konuşma (7. sınıf); eleştirel konuşma ve hafızada tutma tekniğinin (8. sınıf) öğretmen kılavuz kitaplarında bulunmamıştır. Dolayısıyla kitaplardaki yöntem ve tekniklerin dengeli dağıtılmadığı belirlenmiştir. Bu noktada çalışmanın sonuçları ile alandaki sonuçlar arasında benzerlikler olduğu görülmektedir.

Bunlarla birlikte literatürde Türkçe öğretmenlerinin öğretim sürecinde ağırlıklı olarak hangi konuşma yöntem ve tekniklerini kullandıklarını belirlemeyi amaçlayan çalışmalar da vardır. Yılmaz ve Abacı (2023) tarafından Türkçe öğretmenlerinin kullandıkları konuşma yöntem ve tekniklerinin incelendiği bir çalışmada öğretmenlerin konuşma becerisini geliştirmek için en çok başvurdukları yöntemlerin beyin fırtınası ile kelime ve kavram havuzundan seçerek konuşma olduğu tespit edilmiştir. Bunların yanında güdümlü konuşma, empati kurma ve serbest konuşma yöntemleri de öğretmenlerin çok tercih ettikleri yöntemler arasındadır. En az tercih ettikleri yöntem ve teknik ise eleştirel konuşmadır. Özdoğan vd., (2019) tarafından öğretmenlerin kullandıkları konuşma yöntem ve tekniklerini belirlemeyi amaçlayan bir çalışmada da öğretmenlerin daha çok katılımlı konuşma ve serbest konuşmaya yoğunlaştıkları tespit edilmiştir. Erden (2014) ise Türkçe öğretmenlerinin konuşma becerisini geliştirmek için en çok başvurdukları yöntemler arasında soru-cevap ve güdümlü konuşma olduğunu; en az tercih ettikleri yöntemlerin ise serbest ve empatik konuşma olduğunu tespit etmiştir.

Bu çalışma 6, 7 ve 8. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki konuşma etkinliklerinde yer alan konuşma yöntem ve tekniklerini belirlemek amacı ile gerçekleştirilmiştir. Ortaokul kademesinde Türkçe ders kitaplarından yola çıkarak verilen konuşma eğitiminin niteliğinin ve kalitesinin artırılması için literatürde böyle çalışmalara ihtiyaç vardır. İncelenen kitaplar genel olarak değerlendirildiğinde konuşma etkinliği sayısının ve konuşma yöntem ve tekniği çeşitliliğinin 8. sınıf Türkçe ders kitaplarında daha fazla olduğu söylenebilir. En az konuşma etkinliği sayısı ve konuşma yöntem teknik kullanımına ise Anka Kuşu Yayınevi'ne ait 6. sınıf Türkçe ders kitabında rastlanmaktadır. Bununla birlikte 6, 7 ve 8, sınıf kitaplarında bazı temalarda konuşma etkinliği olmadığı görülmüştür. Bu ders kitapları açısından önemli bir eksikliklerdir. Yine incelenen kitaplarda genel olarak güdümlü konuşmanın öne çıktığı; serbest konuşma, eleştirel konuşma, kelime ve kavram havuzundan seçerek konuşma, hafızada tutma gibi yöntem ve tekniklere pek yer verilmediği görülmüştür. Bunun da TDÖP'te her sınıf düzeyinde "Konuşma stratejilerini uygular." kazanımının altında "Katılımlı, yaratıcı, güdümlü, eleştirel konuşma gibi yöntem ve teknikleri kullanması sağlanır." şeklinde belirli konuşma yöntem ve tekniklerinin örnek olarak verilmesi ile ilgili olduğu düşünülmektedir. Ancak ders kitaplarında Program'daki örneklemelere bağlı kalınmadığı yani örnek konuşma yöntem ve teknikleri haricinde farklı yöntem ve tekniklerin kullanıldığı da görülmektedir. Dolayısıyla ders kitabı yazarlarının Program'daki örnek konuşma yöntem ve tekniklerine bağlı kalıp kalmama noktasında görüş birliğinde olması beklenen bir durumdur. Ayrıca Ferman Yayıncılık, Dörtel Yayıncılık'a ait kitaplarda hangi konuşma yöntem ve tekniğinin kullanılması gerektiği net bir biçimde belirtilmiş, öğrencilere birtakım yönergeler verilerek kullanılacak yöntem ve tekniğe gerekli zemin oluşturulmaya çalışılmıştır. Bu durum yöntem ve tekniğin öğrenciler tarafından anlaşılmasını ve uygulanmasını da kolaylaştırmaktadır.

Okullarda Türkçe derslerinde verilen konuşma eğitimi ile konuşma kurallarını uygulayan, kendini sözlü olarak etkili ve başarılı bir biçimde ifade edebilen bireyler yetiştirmek amaçlanmaktadır. Bunun yanında konuşma tür, yöntem ve tekniklerine uygun olarak konuşmalar yapabilen bireyleri

topluma kazandırmak da üzerinde önemle durulan bir konudur (Karadüz ve Damar, 2016). Başarılı konuşur olma ve konuşmalar yapabilmek için gerekenlerden biri de öğrenme ve öğretme süreçlerinde çeşitli konuşma yöntem ve tekniğini işe koşturmasıdır. Dersin hedefleri doğrultusunda çeşitli konuşma yöntem ve tekniklerinin kullanılması konuşma becerisinin geliştirilmesine dönük etkinliklerin daha ilgi çekici ve zevkli bir duruma gelmesini kolaylaştıracak, dersi tekdüze ve sıkıcı bir atmosferden kurtaracaktır (Ceran, 2012). Bu anlamda öğrencilerin konuşma becerilerini geliştirmenin yollarından biri konuşma yöntem ve tekniklerini kullanabilme becerilerini öğrencilere kazandırmaktır. Hangi yöntem veya tekniğin ne zaman ve nasıl kullanılacağı noktasında seçim yapabilme veya bunları değiştirebilme yeterliğine sahip olmak dört temel beceriden biri olan konuşmanın niteliğinin artırılması açısından önemlidir (Soysal, 2022). Konuşma etkinliklerinde bu yöntem ve tekniklere yer verilmesi de öğrencilerin bu becerileri kazanmasına hizmet edecektir.

Sonuç olarak Türkçe ders kitaplarının konuşma etkinliklerinin yöntem ve teknikler bakımından zenginleştirilmesi, konuşma yöntem ve tekniklerin dengeli bir biçimde dağıtılması gerektiği düşünülmektedir. Bu sağlandığı müddet öğrencilerin konuşma sorunlarının giderilmesi, etkili ve başarılı birer konuşur olmalarının sağlanması da kolaylaşabilir. Bu çalışmada Türkçe ders kitaplarındaki konuşma etkinlikleri konuşma yöntem ve teknikleri bakımından incelenmiştir. Başka çalışmalarda Türkçe ders kitaplarındaki konuşma etkinlikleri kazanımlar, yönergeler, etkinlik türleri, etkinlik sayıları ve temalara dağılım vb. bakımlarından değerlendirilebilir.

Kaynakça

- Adalı, O. (2003). *Anlamak ve anlatmak*. Pan Yayıncılık.
- Abe, C. M., Bretanha, A. C., Bozza, A., Ferraro, G. J. K., & Lopes-Herrera, S. A. (2013). Verbal communication skills in typical language development: a case series. *CoDAS*, 25(1), 76-83.
- Adhelia, S., & Triastuti, A. (2023). Online communicative speaking tasks to enhance students' speaking skills. *Indonesian Journal of English Language Teaching and tive Speaking Tasks*, 7(2), 308-324.
- Aksan, D. (2000). *Türkiye Türkçesinin dünü, bugünü, yarını*. Bilgi Yayınevi.
- Aktaş, H., & Bayram, B. (2021). Anlatma becerileri kapsamında 1-8. sınıf Türkçe ders kitaplarına bir bakış: konuşma ve yazma stratejilerinin kullanımı. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 9(1), 1-18.
- Ashirbekovna, S. Z., Kulakhmet, M., Aizhumashevna, A. A., Bolatbek, T., Muratbekovna, O. L., & Borashkyzy, A. U. (2022). Scientific methodological basis of teaching primary school pupils language by developing speaking activities. *Cypriot Journal of Educational Science*, 17(5), 1825-1837. <https://doi.org/10.18844/cjes.v17i5.7350>
- Aslan, Y., & Yaylı, D. (2019). *Konuşma eğitiminde temel kavramlar*. G. Çetinkaya (Ed.), *Konuşma eğitimi içinde* (s. 1-18). Pegem Akademi.
- Ayaz, H., & Yenen Avcı, Y. (2017). Türkçe öğretmen kılavuz kitaplarında konuşma eğitimi. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 5(1), 745-760.
- Başaran, M., & Demir, M. (2020). Türkçe öğretmenlerinin öğrencilerin konuşma becerisini geliştirmeye yönelik kullandığı yöntem-teknik ve örnek uygulamalar üzerine bir inceleme. *Öğretmen Eğitiminde Yenilikçi Araştırmalar Dergisi*, 1(1), 39-54. <https://doi.org/10.29329/jirte.2020.321.3>
- Barın, M. (2018). Konuşma becerisi: konuşma ve yazı dili. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 22(Özel Sayı), 1903-1913.
- Broderick, J. T., Sareh, N., & Aggrey, P. M. B. (2023). Teaching preschool teachers to converse

- productively with children: a single case design. *Early Childhood Education Journal*, 51(1), 165-178.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2018). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi Yayıncılık.
- Ceran, D. (2012). Türkçe öğretmeni adaylarının konuşma eğitimi dersine yönelik tutumlarının değerlendirilmesi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 5(8), 337- 358.
- Çetinkaya, M. (2020). Konuşma yöntemi ve tekniklerinin Türkçe ders kitaplarına somut yansımaları (altıncı sınıf örnekleme). *I. Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Sempozyumu*, 335-344. <https://sempozyum2020.tekedernege.org/index.php/tr/>
- Deniz, K., Karagöl, F., & Tarakcı, R. (2019). Konuşma kazanımları açısından ortaokul Türkçe ders kitapları. *Turkish Studies Educational Sciences*, 14(4), 1257-1269.
- Deringöl, Y., & Guseinova, E. (2023). Problem-posing activities in primary school mathematics textbooks in Russia and Azerbaijan, *Mimbar Sekolah Dasar*, 9(3), 535-551.
- Doğan, F. N., & Sinan, A. T. (2024). 5. sınıf Türkçe ders kitabındaki konuşma etkinliklerinin incelenmesi. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (39), 26-46. 10.29000/rumelide.1471641.
- Dohen, M. Schwartz, J., & Bailly, G. (2010). Speech and face-to-face communication. *Speech Communication*, (52), 477-480.
- Erdal, N. (2023). *Ortaokul ve İmam Hatip ortaokulu Türkçe 7 ders kitabı*. DÖRTEL Yayıncılık.
- Erdem, İ. (2019). Konuşma eğitimi: kuram, uygulama, ölçme ve değerlendirme. A. Güzel ve H. Karatay (Ed.), *Türkçe öğretimi içinde* (s. 179-2017). Pegem Akademi.
- Erden, B. (2014). *Ortaokul Türkçe dersi öğretim programında konuşma eğitimine yönelik olarak önerilen yöntem/tekniklere ilişkin öğretmen görüşleri* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.
- Erdoğan, Ö., Uzuner, F. G., & Gülay, A. (2018). Sözlü iletişim becerilerinin geliştirilmesine ilişkin sınıf öğretmenlerinin yaptıkları çalışmaların incelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 6(1), 166-182.
- Ertürk, N., Keleş, S., & Külünk, D. (2021). *Ortaokul ve İmam Hatip ortaokulu Türkçe 6 ders kitabı*. N. Ertürk (Ed.). Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Eselioğlu, H., Set, S., & Yücel, A. (2021). *Ortaokul ve İmam Hatip ortaokulu Türkçe 8 ders kitabı*. A. Yücel (Ed.). MEB Yayınları.
- Eyüp, B., & Kansızoğlu, N. (2021). 6. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki konuşma etkinlikleri üzerine bir inceleme. *Trakya Eğitim Dergisi*, 11(1), 366-385.
- Fidan, M. (2019). 7. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan konuşma etkinliklerinin analizi. *Turkish Studies Educational Sciences*, 14(4), 1367-1379.
- Fletcher, L. (2014). *Konuşma sanatı*. (F. Şahin, Çev.). Omega Yayınları.
- Ghoneim, N. M. M., & Elghotmy, H. E. A. (2016). Using voice thread to develop efl pre-service teachers' speaking skills. *International Journal of English Language Teaching*, 4(6), 13-31.
- Gonzalez, P. F., Ochoa, C. A., Cabrera, P. A., Castillo, L. M., Quinonez, A. L., Solano, L. M., Espinosa, F. O., Ulehlova, E., & Arias, M. O. (2015). Efl teaching in the amazaon region of ecuador: A focus activities and resources for teaching listening and speaking skills. *English Language Teaching*, 8(8), 94-103.

- Horvat, S. A., Rončević, T. N., Bogdanović, I. Z., & Rodic, D. D. (2023). Differences in graphic illustrations in the contents of natural sciences in regular textbooks and textbooks for students with special educational needs in the Republic of Serbia. In V. Lamanuskas (Ed.), *Science and technology education: New developments and Innovations. Proceedings of the 5th International Baltic Symposium on Science and Technology Education (BalticSTE2023)*, 88-98. <https://doi.org/10.33225/BalticSTE/2023.88>
- Hudiyono, Y., Rokhmansyah, A., & Elyana, K. (2021). Class conversation strategies in junior high schools: study of conversation analysis. *Cypriot Journal of Educational Sciences*, 16(2), 725-738.
- Kalaycı, N., & Yıldırım, N. (2020). Türkçe dersi öğretim programlarının karşılaştırmalı analizi ve değerlendirilmesi (2009-2017-2019). *Trakya Eğitim Dergisi*, 10(1), 238-262.
- Karadüz, A., & Damar, G. (2016). Ortaokul Türkçe öğretim programındaki konuşma yöntem ve tekniklerinin uygulanma durumu. *Journal of Academic Studies*, 17(67), 145-165.
- Karasar, N. (2015). *Araştırmalarda rapor hazırlama*. Nobel Akademik Yayıncılık.
- Karasu Avcı, E., & Ketenoglu Kayabaşı, Z. E. (2019). Sınıf öğretmenlerinin derslerinde kullandıkları yöntem ve tekniklere ilişkin görüşleri: bir olgubilim araştırması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (H. U. Journal of Education)*, 34(4), 926-942. 10.16986/HUJE.2018044069
- Kayabaşı, Y. (2012). Öğretmenlerin öğretim sürecinde kullandıkları öğretim yöntem ve teknikleri ile bunları tercih etme nedenleri. *Balikesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15(27), 45-65.
- Kesici, S. (2021). *Konuşma becerisini geliştirmek için kullanılan öğretim yöntem ve teknikleri ile ilgili çalışmalar üzerine bir inceleme* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Pamukkale Üniversitesi, Denizli.
- Kırbaş, A., & Bulut, M. (2022). Content Analysis of Postgraduate Theses on the Concept of Oral Communication. In A. Ben Attou, M. L. Ciddi ve M. Unal (Ed.), *Proceedings of ICSES 2022-International Conference on Studies in Education and Social Sciences* (s.709-719), Antalya, Türkiye. ISTES Organization.
- Kurudayıoğlu, M. (2003). Konuşma eğitimi ve konuşma becerisini geliştirmeye yönelik etkinlikler. *Türklük Bilimi Araştırmaları- Türkçenin öğretimi özel sayısı*, (13), 287-309.
- Marangoz, M. M. (2014). *İlköğretim Türkçe ders kitaplarında konuşma eğitimi uygulamaları* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Uşak Üniversitesi, Uşak.
- Mardiyana, T., Fauziati, E., Prastiwi, Y., & Minsih, M. (2023). A content analysis of the language quality of thematic textbooks for elementary school students. *Journal of Education and Learning (EduLearn)*, 17(2), 229-240. 10.11591/edulearn.v17i2.20573
- Merriam, S. B. (2018). Nitel araştırma desen ve uygulama için bir rehber (S. Turan, Çev. Ed.). Nobel Yayınları.
- Miles, M. B. ve Huberman, M. (2016). *Genişletilmiş bir kaynak kitap: nitel veri analizi*. (S. Akbaba Altun & A. Ersoy, Çev. Ed.). Pegem Akademi.
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2012). *Millî eğitim bakanlığı ders kitapları ve eğitim araçları yönetmeliği*. <http://mevzuat.meb.gov.tr/dosyalar/1605.pdf>
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2019). *İlköğretim Türkçe dersi (1-8. sınıflar) öğretim programı ve kılavuzu*. Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı Yayınları. <http://mufredat.meb.gov.tr>

[/Dosyalar/20195716392253-02-T%C3%BCrk%C3%A7e%20%C3%96%C4%9Fretim%20Program%C4%B1%202019.pdf](#)

- Özdemir, E. (2021). *Konuşma sanatı*. Bilgi Yayınevi.
- Özdoğan, Ü. Sarıçam, İ., & Topçuoğlu Ünal, F. (2019). Türkçe öğretmenlerinin konuşma yöntem ve tekniklerini kullanma durumları. *International Journal of Language Academy*, 7(4), 327-341. <http://dx.doi.org/10.29228/ijla.37385>
- Patton, M. Q. (2014). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri*. (M. Bütün ve S. B. Demir, Çev.). Pegem Akademi.
- Pavešić, B.J., & Cankar, G. (2022). Textbooks and students' knowledge. *CEPS Journal*, 12(2), 29-65.
- Polat, M., Kılıç, Ö., & Topçuoğlu Ünal, F. (2020). Ortaokul 6. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki etkinliklerde kullanılan konuşma yöntem ve tekniklerinin incelenmesi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (107), 457-468. <http://dx.doi.org/10.29228/ASOS.44208>
- Saygı, S. (2023). *Ortaokul ve İmam Hatip ortaokulu Türkçe 8 ders kitabı*. A. Kılıçarslan (Ed.). Ferman Yayıncılık.
- Sergeeva, O. V., Zheltukhina, M. R., Bikbulatova, G. I., Sokolova, E. G., Digtyar, O. Y., Prokopyev, A. I., & Sizova, Z. M. (2023). Examination of the relationship between information and communication technology competencies and communication skills. *Contemporary Educational Technology*, 15(4), eq483. <https://doi.org/10.30935/cedtech/13819>
- Serin, N., & Arslan, N. (2023). Türkçe ve Türk kültürü ders kitaplarındaki konuşma etkinliklerinin incelenmesi. *ODÜ Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 13(2), 2027-2052.
- Sezerer Albayrak, E. (2020). Kişilerarası iletişimde kullanılan bir araç olarak sosyal medya: bir vakıf üniversitesi öğrencilerine yönelik uygulama örneği. *Ulakbilge*, 53, 1109-1125.
- Soysal, T. (2022). Konuşma yöntem ve teknikleri. M. Gün ve M. Memiş (Ed.), *Konuşma eğitimi içinde* (s. 211-230). Nobel Yayıncılık.
- Sönmez, V., & Alacapınar, F. G. (2018). *Örneklendirilmiş bilimsel araştırma yöntemleri*. Anı Yayıncılık.
- Taşpınar, M. (2012). *Öğretim ilke ve yöntemleri*. Elhan Kitap.
- Temizyürek, F. (2007). İlköğretim ikinci kademedeki konuşma becerisinin geliştirilmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 40(2), 113-131.
- Temizyürek, F., Erdem, İ., & Temizkan, M. (2007). *Konuşma eğitimi*. Öncü Kitap.
- Türkel, A. (2019). Konuşma eğitimi yöntem teknik ve stratejileri. G. Çetinkaya (Ed.), *Konuşma ve eğitimi içinde* (137-169), Pegem Akademi.
- Türkben, T. (2019). The effects of interactive teaching strategies on speaking skills of students learning Turkish as a second language. *Journal of Language and Linguistic Studies*, 15(3), 1011-1031.
- Yalçın, A. (2018). *Son bilimsel gelişmeler ışığında Türkçenin öğretimi yöntemleri*. Akçağ Yayınları.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, D., & Abacı, İ. Ç. (2023). Ortaokul Türkçe öğretmenlerinin kullandıkları konuşma yöntem ve teknikleri. *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum*, 12(36), 919-936.

Yavuz, D. & Kahraman, G. (2023). *Ortaokul ve İmam Hatip ortaokulu Türkçe 6 ders kitabı*. Anka Kuşu Yayınevi.

Extended Abstract

Introduction

Raising successful speakers can only be achieved by providing individuals with correct, regular and useful speaking training. For this reason, one of the main goals of education and training programs is to raise good speakers. Improving speaking skills requires lots of practice, not a study based on memorization. By doing so, listening to good speakers, modeling them models by doing/experiencing are at the center of it. It is possible by purchasing. Within the scope of speaking training.

While the acquisitions that need to be developed are transferred to the teaching process The methods, techniques and strategies to be used are also important in the teaching process. It is one of the important pillars that will prove its effectiveness. In this context, speaking in the Turkish Lesson Curriculum (2019) For the skill "free, guided, from the pool of words and concepts" such as selective speaking, creative speaking, memorizing, participatory speaking, empathizing, arguing, critical speaking and persuasion which includes speaking methods and techniques. So much so that individuals have effective speaking skills. Various speaking methods and techniques can be used. Because of different speaking methods. The use of techniques also positively affects students' participation in the class.

Method

The study was carried out using the document analysis method, one of the qualitative research approaches. In this context, the speaking activities in the 6th, 7th and 8th grade Turkish textbooks were examined with the document review method in terms of speaking methods and techniques. The data obtained as a result of the examinations are presented in the form of tables containing frequencies and percentages.

In the study, the data were examined with the descriptive analysis method. The data obtained through descriptive analysis are systematically and clearly described, summarized and interpreted according to predetermined themes, cause-effect relationships are examined and some conclusions are reached.

During the data collection phase, firstly, the 6th, 7th and 8th grade Turkish textbooks within the scope of the research were downloaded from the Education Information Network (EBA). Afterwards, the themes, texts and speaking activities in the books were identified. Then, the identified speaking activities were examined and classified in terms of speaking methods and techniques in accordance with the purpose of the research. The data obtained as a result of the examinations are presented in the form of tables containing frequencies and percentages.

In this context, speaking activities were analyzed in terms of speaking methods and techniques such as guided speech, creative speech, critical speech, discussion, speaking by putting oneself in the other person's shoes, free speech, participatory speech, persuasive speech, memorization technique, and speaking by selecting from the pool of words and concepts. The data obtained were grouped, frequencies and percentages were determined, the findings were tabulated and interpretations were included under each table.

Result and Discussion

This study was carried out with the aim of determining the speaking methods and techniques in the speaking activities in 6th, 7th and 8th grade Turkish textbooks. There is a need for such studies in the literature to increase the nature and quality of speaking education given based on Turkish textbooks at the secondary school level. When the books examined are evaluated in general, it can be said that the number of speaking activities and the variety of speaking methods and techniques are higher in the 8th grade Turkish textbooks. The minimum number of speaking activities and the use of speaking methods and techniques are found in the 6th grade Turkish textbook of Anka Kuşu Publishing House.

However, it was observed that there were no speaking activities on some themes in the 6th, 7th and 8th grade books. This is a significant deficiency in textbooks. Again, in the books examined, guided speech generally comes to the fore; It has been observed that methods and techniques such as free speech, critical speech, speaking by selecting from the pool of words and concepts, and keeping in memory are not included much. By providing diversity in terms of speaking methods and techniques, that is, through different applications, students have the opportunity to actively participate in the process. This will serve to improve students' speaking skills. In addition, in some books by Ferman Publishing and Dörtel Publishing, it is clearly stated which speaking method and technique should be used, and some instructions have been given to the students and the necessary basis has been tried to be created for the method and technique to be used. This makes it easier for students to understand and apply the method and technique.

As a result, it is thought that speaking activities in Turkish textbooks should be enriched in terms of methods and techniques, and speaking methods and techniques should be distributed in a balanced manner. As long as this is achieved, it will be easier to eliminate students' speaking problems and enable them to become effective and successful speakers.